

Детските конкурси за красота

Надежда Иванова

Студент, спец. „Етнология“,

ИФ на СУ „Св. Кл. Охридски“

Детските конкурси за красота започват да се провеждат през 60-те години на ХХ в. в САЩ, 40 години след провеждането на първия конкурс за красота в света. Децата се оценяват на базата на външен вид, способности, присъствие на сцената, съвършенство и увереност. Представят се в различни тоалети – спортно облекло, бански костюми, официален тоалет, демонстрират таланти като пеене и танцуване. Децата са разделени в категории според възрастта им. Законите за борба с експлоатацията на детския труд според „Конвенцията за правата на детето“ не преследват конкурсите, понеже участието на децата в тях не се счита за полагане на труд, въпреки че победителите получават материални възнаграждения. С времето участието на децата в конкурсите се превръща в основна цел на много родители. Те се заемат лично с „тренировките“ на децата за подиума, или пък плащат за специални курсове. Понеже децата са в училищна възраст те са задължени да ходят на училище, но това в комбинация с множеството разнообразни извънредни курсове често идва като допълнително натоварване за родителите и те започват да се затрудняват в изпълнението на всички тези дейности наведнъж. Много от родителите и децата таят очаквания за кариера като модел, за което няма никаква гаранция и често шансовете са почти никакви. Тази надежда обаче кара децата да не се вълнуват твърде много от образованието си и да се съсредоточават най-вече в „моделството“. Родителите от своя страна дават всичко, за да видят дъщеря си на първо място като най-красивото дете. Позволено е да се правят различни „подобрения“ с цел доближаване и имитация на външния вид на големите модели – грим, оскъдно облекло, изкуствен тен, подпльнки, изкуствени зъби, лещи за очи, изкуствени мигли и други.

Детските конкурси за красота в САЩ, а и в много западни страни, включват демонстрация на голота и сексуалност от децата. С цел те да изглеждат „по-красиви“ родителите се опитват да ги направят да изглеждат като възрастни модели според актуалните модни тенденции за красив външен вид на жените. Това включва изкуствен

тен, изкуствени зъби, цветни контактни лещи, боядисване на косата, премахване на веждите и рисуване на нови, изкуствени мигли, тежък грим, оскъдно облекло. Има случаи деца да бъдат „тематично” облечени като персонажи от филми, като проститутката от „Хубава жена”, или пък да бъдат сложени подплънки, които да внушават илюзия за формите на зряла жена. Майка от Калифорния дори инжектира ботокс на 8 годишната си дъщеря „за да не си личат бръчките ѝ”.¹

Във връзка с това в Щатите и Западна Европа все по-често се повдига въпросът за „сексуализирането на децата”. В труд на Американската психоложка асоциация се посочват причините и последствията от „сексуализирането” на момичетата. Съответно за причинители се посочват всички околни човешки фактори – медии, родители, учители. Като последици се изтъкват само негативни такива: затруднение в съсредоточаването, хранителни разстройства, депресия и занижено самочувствие, когато не може да се отговори на очакванията за външния вид, а също така отбелязват, че налагането на „идеален” образ има своето отражение върху момчетата, които е възможно да изпитат затруднение в намирането на „подходящата” жена.²

Вследствие достигането до крайности от страна на родителите на деца, участващи в конкурсите за красота, в Щатите от години се наблюдава надигане на множество движения против конкурсите и/или против „загубата на детското” в тях. След изнасилването и убийството на 6-годишната „миска” Джон Бенет Рамзи в САЩ през 1996 г. настава смут и отрицание по отношение на конкурсите. Дълго време имат лоша слава и много хора си задават въпроса дали е правилно малки деца да бъдат излагани на подобна показност. Краят на тази тенденция настъпва с началото на популярните риалити шоу-програми като „Honey Boo-Boo” и “Toddlers & Tiaras” след 2000г., когато конкурсите отново стават популярни именно заради интереса към демонстрираното „скандално шоу”. Признанието на майката на момичето, дълго време подозирана в съучастие в убийството, че е знаела, че е болна от рак и е искала да види дъщеря си като голяма, следвайки нейните собствени стъпки на подиума, понеже знаела, че това реално няма да се случи, дава основание да се предполага, че тя, както и

¹ Kelly Hagan, Sarah Kunin, Sabina Ghebremedhina, Good Morning America, ABC News, <http://abcnews.go.com/Health/mom-year-daughter-botox-young-young/story?id=13580804> , 15.05.2015

² American Psychological Association, Sexualization of Girls, 2007 <http://www.apa.org/pi/women/programs/girls/report.aspx> , 15.05.2015

други родители, пренася собствените си желания и дори вътрешно страдание върху детето си.

Днес, бих казала, отношението към детските конкурси за красота е силно поляризирано. Това, което по-горе определям като „скандално шоу” привлича вниманието на много родители, които искат децата им да са номер едно в това отношение и да набират популярност, в същото време други родители организират протести срещу конкурсите, трети пък организират алтернативни конкурси, където децата се представят в „по-натурален” вид. Пример за стремежа към промяна на формата на състезанията е филмът „Мис Слънчице”, където лишеното от изкуствен блясък момиче обира оваците на всички. Във Франция през 2013 г. е приет проект за забраната на детските конкурси за красота. Хората, които застават зад конкурсите, изтъкват идеята, че обличайки се като „принцове и принцеси” малките момичета и момчета се борят със страха от сцената и придобиват умение за публична изява, противно на мнението, че се превръщат в живи кукли. И все пак малко са хората, които отхвърлят идеята за конкуриране между децата за това кое е по-хубаво и по-способно. Стремежът на родителите да изразят себе си чрез своите деца, в които най-вероятно съзират своето „ново начало” намира своя израз в състезателен формат.

В България детските конкурси за красота са видимо различни от тези зад океана. През 1998 г. модна агенция „Визаж” започва провеждането на конкурса „Визаж мини моделс”, като цели „да внесе повече радост в ежедневието на децата, като им дава възможност да разкрият артистичния си потенциал на голямата сцена”.³ Участниците могат да бъдат на възраст между 4 и 15 години, разделени в четири групи, а на победителите се дава възможността да работят като професионални детски модели за агенцията.

Агенция „Интерсаунд” организира конкурс „Мини Мис и Мистър България” от 2003 година, като предварително се провеждат регионални конкурси, а спечелилите националното състезание участват на световните и европейски формати. Подобно на американските конкурси и в България децата демонстрират външен вид, облечени по различен начин, както и различни таланти и способности. И тук родителите се стараят да доведат децата си до „съвършенство” като се набляга най-вече на уроци, които да

³ Мамино детенце, „Капитал”

http://www.capital.bg/light/tema/2014/06/05/2310177_mamino_detence/?sp=0#storystart . стр. 2. 15.05.2015

развият талантите и уменията на детето – пеене, танцуване, гимнастика, други спортове.

На международните конкурси участниците от различните държави обменят опит и тенденции. Така най-успешно демонстрираните белези се разпространяват и налагат като цел на всяко едно дете, което се стреми към първото място, или по-скоро неговите родители. В България, макар и не широко популярни, конкурсите за красота събират много участници от различни възрасти. Тук липсват тежките гримове и др. подобрения, характерни за задокеанските формати. Облеклото не е толкова оскъдно и голяма роля в представянето играе дефилирането в носии и изпълняването на песни, танци и други таланти. У нас конкурсите за таланти имат доста по-голяма популярност, отколкото тези за красота. Широко разпространената представа за детския конкурс за красота се налага основно от медиите, където най-вече се представят американските конкурси и участващите в тях деца със семействата им. Всички респонденти, които разпитах по темата, нямат минимална представа какво представляват родните конкурси, но имат отлична представа за американските. Мнението на респондентите е изключително негативно и всички споделят позицията, че това е недопустимо и не може малки деца да се гримират и да се „заличава детското в тях”. Някои изразяват мнение, че е по-добре да има конкурси за таланти, танцови състезания и т.н., вместо за красота, тъй като не гледат с добро око на това децата да „парадират” с външен вид, но никой не отхвърля състезателния характер и конкуренцията помежду им. Представата за сценичното представяне на децата под формата на културно мероприятие за таланти до голяма степен е повлияна от културната политика на българската държава през 70-те и 80-е години на ХХв., като инициативата, представляваща върхов момент в това отношение е организираната под егидата на Людмила Живкова, председател на Комитета по култура, асамблея „Знаме на мира”. Тя се провежда от 1979 г. до 1989 г. с участието на хиляди деца от цял свят. На асамблеята децата демонстрират своите таланти и умения под девиза „Единство. Творчество. Красота” (Генков 1989:12-20).

Политиката за всестранно развитие на личността намира пряк израз в педагогическата практика в България. Насърчаването на развитието на талантите, както и идеята за „народната култура” като емблема на България оставя отпечатък върху живота и възгледите на поколения българи. Именно това е причината у нас всички детски конкурси за красота да наблягат преди всичко на детското и на талантите на участниците, а централно място във всеки един конкурс да заема дефилирането в

народни носии, играта на народни танци, пеенето на народни песни. Двадесет и пет години след политическите промени в България, културният модел наложен през последните две десетилетия в социалистическа България продължава да регулира представата за „добро” и „лошо” по отношение на отглеждането и възпитанието на децата, като това прави западния модел на конкурсите за красота неприложим в България, тъй като обществото не би приело подобен формат за изява на деца. Желанието на българските родители да видят своето дете на първо място като най-талантливо и изпъкващо сред всички останали не се различава по размер от амбицията на родителите от Щатите и Западна Европа, а по формата на проявление. Това, че форматите на конкурсите за красота за деца у нас са съобразени с културата и възгледите на българина не гарантира широка популярност и поради това, че повечето родители предпочитат да запазят чувството за това, че собственото дете е най-хубаво за семейния кръг и не излагат подобни „лични” неща публично. Елемент, широко разпространен в българската традиция, е взаимоотношенията на членовете на семейството да си остават вътре в семейството или най-широкият обхват на „съревнованието” да е вътре в общността, най-вече между младежите на възраст за женене (Маринов 1995: 105-122).

Темата за отглеждането и възпитанието на децата е наситена с различни пластове на културно развитие и в същото време е пример за устойчивостта на традицията. Конкурсите за красота са израз на разнообразните подходи за изразяване на амбициите на възрастните и насочването на децата в руслото на професионалната реализация от най-ранна възраст. Те са отражение на популярните тенденции в света на възрастните, проектирано в „умален” размер, предназначен за деца.

Библиография:

Генков, Р. 1989. *Движението „Знаме на мира” в социално-педагогическия процес.* София.

Маринов, Д. 1995. *Българско обичайно право.* София: АИ „Проф. Марин Дринов”

Конвенция за правата на детето, ООН.

http://www.unicef.org/magic/media/documents/CRC_bulgarian_language_version.pdf

Мамино детенце, „Капитал”

http://www.capital.bg/light/tema/2014/06/05/2310177_mamino_detence/?sp=0#storystart ,
15.05.2015

Alissa J., M. Baume. French Senate Approves Ban on Pageants for Young Girls, NY Times,
http://www.nytimes.com/2013/09/19/world/europe/french-senate-passes-ban-on-beauty-pageants-for-girls.html?_r=2 , 15.05.2015

American Psychological Association. Sexualization of Girls, 2007

<http://www.apa.org/pi/women/programs/girls/report.aspx> , 15.05.2015

JonBenet Ramsey, Biography

<http://www.biography.com/people/jonbenet-ramsey-12986606> , 15.05.2015

Kareen Nussbaum. Children and Beauty Pageants,

<http://www.minorcon.org/pageants.html> , 15.05.2015

Kelly Hagan, Sarah Kunin, Sabina Ghebremedhina, Good Morning America, ABC News,

<http://abcnews.go.com/Health/mom-year-daughter-botox-young-young/story?id=13580804>

15.05.2015